

מסורת הש"ס

(א) תמורה ח: כג. הנהגה.
(ב) קרישין יא. כסודות
הה: כג. משפלה ד: תמורה
ה: ערכין טז. (ג) תמורה
טז: (ד) תמורה טז. פ"ש.
(ה) לעיל טז. (ו) מהר"ם.
(ז) וק"פ ס: (ח) ג"ל
תמורתן. (ט) וק"פ ק:
(י) ופ"י (י"ג). (יא) ופ"ע
הקפדות תמורה ס: ד"ה
כן למר ט' ופ"י ט"ז שם
ד"ה לא למר.

גליון הש"ס

הר"ם ר"ח י"א וכו'
ואפילו אם התאמת עין
לענין דף ט' ופ"י ט"ז ד"ה
ואפ"ל:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נו.

עין משפט
גור מצוה

קסנ א מ"י ס"ג מ"ה
מכירה ב"ח סג
לחין קט ט"ש ח"מ פ'
רכ ספ"ק כ"ט ופ"י מ"ח:
קסב ב מ"י ס"ג מ"ה
פרק הלכה ח (רכ)
אלפס פ"א פ"א דף ע"ג.
קסב ב מ"י ס"ג מ"ה
תמורה הל' ב: ב

מוסף רש"י

מזה למינקט. ללוקט מהן
קודם השכנתן (תמורתן)
והשכנתן עומד.
דא דלמחר ואלא לאו אסורין
עד שיהא עומד מהן.
בגלויין מ"י, או דלמא
בגלויין אגב ארעא וי'
לקט להו בגלויין דמי
שחיללו על שוה
פדיוט מחולל. דלון
אחלה להקדש. דמצי א"ס
אחלה על חוץ שוה ארעא
של הקדש שחילל עליו
ולא יחלה להקדש. (תמורה)
(כ) יצא לחולין דבר
תורה. דלמחר כפרק
המנחות והפסחים (כא)
ואם כל כהנה מנחה
בגלוי מותן שפדיוט כהנא
מזבח (שם) (כב).
דבריהם. דמצי א"ס
אחלה להקדש דמצי א"ס
חולין א"ס חוץ. ואלא
הקדש (שם). לעשות לו
דמים מן התורה. רב
הפסח מפרש לה למתן
(שם). בכדי אונאה. דלא
תחלה אלא שחילל (שם).
שחילל מקדש. שחילל
יחיד שחילל (שם). ויכל לחזור
מקדש י"ש להם. שחילל
תחלה יחיד שחילל חור
לר' יונה קשיא דר' יוחנן
אמר יוחנן (שם) (כג).
ואפ"ל דר' יוחנן אמר
צריך לעשות דמים דבר
תורה ור"ל אמר מדבריהם
(שם). דבריו עלמא אית
לר' דשמואל. ואלא
דקמתין לחולין דחיל
מחיל. טעמא א"ס הוה
דמיו לאותה הקדש ולחלל
בדמים דחיל מחילין. אלא
לכך אמר ר"ל צריך לעשות
דמים דבר תורה משום
דחיל לא מיתוין אלא סבור
בדמים שחילל אלא סבור
שחילל חוץ א"ס חוץ
הקדש. ור' יוחנן סביר נכין
מסביר לחלל (שם). בכדי
אונאה. דלא תחלה אלא
שחילל. ואלא חופין.
לכך דר' יוחנן אמר
ואפ"ל קיימא ויבטול מקדש
לא חוץ דקא קשיא ק"י
לר' יוחנן דחיל דבריהם.
ר"ל כדכר חסדא. דאפ"ל
פחות משחילל חוץ. ויחיל
קדש א"ס חוץ א"ס חוץ
דכשור שחילל שחילל
שחילל לא משלם. אלא
הקדש אפ"ל שחילל מדי
אונאה חוץ. ויחיל דבר
תורה דקאמר ר"ל לעיל. ור'
יוחנן מוקד
משמעותיה. אלא בדיטול
מקדש לא חוץ כלל ר' יוחנן
ולא חילק לא לר' יונה ולא
לר' ירמיה (שם).

אמר ר"ג דר' א"ר חסא אונאה אין צ"ח ביטול מקדש י"ש דהם. משמע
דבר נחמן לא פליג ארבי חסא רבו וקשה לר"ת דכ"ה המקבל
לוקמן דף קט. וס"ס אמרין וכן כ"ה וזהו ק' סבור מינה כ'ו אמר
רב נחמן אין אונאה לקרקעות אלא אפי' ביטול מקדש אין להם ומיכן
ר"ת דאין אונאה עד פלגא אלא אלא מפלגא
ואפ"ל מקדש ביטול מקדש ויש להם
ואפי' שפיר הא דמקדש (לעיל דף טו)
רבי יהודה אומר אף המזכר בהמה
ומרגלים אין להם אונאה ומפרש
בגמרא עד כדי דמיהם מדקאמר
האי שיעורא וכפרק אלאמה מונויה
אף משמע דקרקעות ממי א"ס להו
האי שיעורא וכפרק אלאמה מונויה
(כמיות דף טז). חנן שום הדיין
שפחמו שחילל או הומויה שחילל מוכר
בטל רש"י אומר מוכר קיים ומפרש
החם (ש) דמכר קיים עד פלגא:
יצא צח"ל ב"ר. למ"ד צריך לעשות
לו דמים מדבריהם יא' לחולין
הכל אלא מדרבנן צריך לשלם להקדש
אונאהו ולמ"ד צריך לעשות לו דמים
דבר תורה דיש להקדש ביטול מקדש
יא' לחולין כנגד המעוה שחילל ואלא
יתחיל דמים שישלם וקמ"ל דלא
אמרין כיון שיש להקדש ביטול מקדש
בטל הפדיון ולא יא' לחולין כלל
כמו בהדיא דמקדש בטל ויחיל
טעמו משום דבהדיא מלאכה חוץ
משום שא"ס רוצה להחזיר האונאה
ואפ"ל א"ס הממלאכה פועלו מלאכה
מ"מ שניהם חורים כיון שהממלאכה
היא יכול לנצל לר' הפסד א"ס לא
ירגיש ויכול כדשי' ארעא אלא הפסד
הממלאכה אינו יכול לנצל לר' הפסד
כשיעיד המחלל שא"ס הקדש לא יוכל
ליהנות עד שיוסיף על דמיו כדי שיווי
וע"כ צריך להוסיף ולא יוכל לחזור
דאפי' ממחייב להקדש בטעמו מפיסד
דאמרין ב"ש נחלן (כ"ד דף קג).
ושם ד"ה (ולא) לא תשימיה את
דאמריתו לגבוה כמסירתו להדיא
כ"ש כאן שיתחייב להוסיף אע"פ
שטעה והיה סבור שיתחיל בכך כל
הקדש ולא יעטרך להוסיף כי מ"מ
נמלך לשוה בשוה ולא נמכוין מסמל
לאותה הקדש ואינו יכול לחזור ולכן
אין שניהם חורים: ודאמר ר' ברי
יונה אהקדשות. ביטול מקדש י"ש להם
ולא היה יכול למכר דביטול מקדש
יש להם מדרבנן דלאס כן מצי
לביטול מקדש דאונאה נמי צריך
להוסיף דמים מדרבנן מדפרין אי
באונאה כהא לימא ר' דבר
תורה אלא לרבי יוחנן דאמר מדבריהם אחי ליה
אמר יד הקדש על העליונה אפילו באונאה ועוד אי
ביטול מקדש
מקדש היינו אפילו מדרבנן א"כ נאמר לומר דלמ"ד אין להם ביטול
לעשות לו דמים ולעיל יד הקדש על העליונה: ודאמר ר' אשי'
אבחי' ח"ה. ח"ה דכ"ה המקדש שדה (ערכין דף טז). אומר כי אמר
שמואל שחלל למחילה מי אמר ופ"ק דסנהדרין (דף יד): אמר
דשמות הקדש נענין ט' וכן ולעולם הנעלים קודמין שמוסיפין
חומש אלא מחזירין אחר ריוח הקדש וי"ל דה"פ שחלל אין שנתכוון
לחלל פחות מדמיו שדבר זה אסור לעשות ואין צריך להשלים
אלא מדרבנן אלא למחילה שעה דבר שחילל שנתכוון לחללו
שזה בשוה וטעה ונמלא שהקדש שזה יותר ישלים מן התורה
ומר סביר אפילו למחילה לא ישלים אלא מדרבנן אף על פי
שנתכוון שזה בשוה אלא צמוד לכ"ע אסור לאותה הקדש:
דאפ"ל

מהו למינקט מינייהו ומיכל. כלומר אגידולין דידהו לא מנעיה לן שהי'
אפי' המיר עומר של אשחוק את הורעים קודם שזרעו וזרעם קודם
העומר ולא השרישו הוה אגידולין אסורין עד שינא עומר הנא כי קא
מינעיה ליה לנקוטין מן הורעים שבקרקע ומיכל לאחר העומר: ושנינו
עומר. שהעומר ממיר את המלשון
הדשים של שנה זו ואלא גידולין המחוברים
שהשרישו: או דלמא כעליונה אגב
ארעא. ובקרקע כעלמא דמו ולא
שיין עומר בגיבוי למשריהו: כע'
ר' אמי אונאה. הא מנן לה במתניתין
דאין לה כלל הנך דמחייב: ביטול
מקדש. יותר משחילל: יש לכן או
אין להם. מי אמרין מחלל חוץ
(ויקרא כה) הוא דאמעט והא לאו
ככלל אונאה הוא אלא מקדש
טעות הוא או דלמא כיון דלאו
דבר שחילל הוא ולא אטעיה
בדיבורה כשאר דין אונאה הוא:
ר' יונה ור' ירמיה מילתא כהא
נפשיהו אמרי ולא אדרבי אמי קיימא
אלא ר' ירמיה (א"ר) אהקדשות ורבי
יוחנן (א"ר) אהקדשות אמר משמיה דר'
יוחנן אונאה אין להם ביטול מקדש י'
לכן: מ"ד אהקדשות. אמרה רבי
יוחנן: כ"ש. דאקדשות נמי אמר
דכיון דאמעטין דביטול מקדש לאו
ככלל אונאה הוא מהיכא אימעט
אי דהקדשות קמצי ליה מקדש טעות
אע"כ דליכא טעות כלפי שמי' ואפ"ה
אמרין ביטול מקדש כל שכן דלגבי
חברה דליכא למימר טעה ואדעתא
דחיי לא אקנייה כל שכן דהדר:
מ"ד אהקדשות. אמרה: אלא
אהקדשות לא. דאילו גבי הדיא
אמרין טעה ואדעתא דחיי לא אקני'
אלא אהקדש ליכא למימר הכי וכוין
לדעתיה דין אונאה טעות נמי לא
אמרין כהו דשמואל: מחולל.
דאמרין דאמעט מאונאה וטעות
נמי ליכא למימר כהו דמאן טעה:
מן הסם. במסכת תמורה וק"פ ס:
אם היה קודם כעל מוס. רישא
דמחיי הכי האומר הרי זו תחת זו
וזמורה זו וזמורה זו הרי זו תמורה
וזמורה זו על זו לא אמר כלום שאין
קרבן תמים מחלל אלא היה קודם
בכל מוס יא' לחולין וצריך לעשות
לו דמים א"ס אין זו של חולין יפה
ככל הקדש מוסף עליה מעוהו עד

כדי דמי הקדש: יא' לחולין דבר תורה. ואפי' אין זו יפה כמותה דאמר
דאמעט מאונאה: אף צריך לעשות לו דמים דבר תורה. דגבי הקדשות
ערכך כחצי כבולה וקסב ערכך שווי משמע. ור' יוחנן סביר ערכך
כל דמים שיערכוהו משמע ליה א"ס וזל א"ס וק"פ: וס"ד יונה אהקדשות
כו'. לר' יונה קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן: ואיפ"ל. אליבא דר'
יונה. אלא אליבא דרבי ירמיה לא חיפון דהא לר' ירמיה אליבא דרבי
יוחנן הקדשות אין להם ביטול מקדש דמ"ד אהקדשות אלא אהקדשות
לא דשמואל. וה"נ איתא בתמורה" דרבי יונה איפון וקמפילגי ר"ל
ור' יוחנן מ"ד אין להן ביטול מקדש א"ס ליה דשמואל דכיון דאימעט
מאונאה לא שנה שחילל לא שנה יתר משחילל דאילו גבי הדיא
אמרין טעה אלא בהקדש ליכא למימר טעות: ומר ליה ליה דשמואל.
קסב כיון דליכא יתר משחילל לאו דרך מקדש הוא וכוין דלגבי מקדש
לאו מדי הוא גבי חילול נמי לאו מדי עבד: שחיללו אין. דהא
אימעט מאונאה לא שנה גדולה ולא שנה קטנה: לכחילה לא.
ודבר תורה דערכך שווי משמע: ומר סביר אפי' לכחילה. ערכך
כל דהו משמע הלכך לאפקועי אסוריה ואפילו מדרבנן שרי ומיהו
לאחר זמן יעלם: לעולם כדאי אונאה. וקאמר דבר תורה ואפילו
כדי אונאה צריך לעשות דמים דבר תורה: ולא חיוס. דאי מפכת
לחן אונאה דמחיי כדכר חסדא דפחות מדי אונאה חוץ מדא"ר יוחנן
דאמרין אין מחזירין לחן אונאה הוא. אלא ר"ל כי מוכנה ליה
דאמרין אין מחזירין לחן אונאה הוא. אלא ר"ל כי מוכנה ליה

